

BESZÁMOLÓ
AZ „ESÉLYTEREMTŐ (TÁMOGATÓ) PEDAGÓGIÁK
ALTERNATÍV ÚTJAI” CÍMŰ KONFERENCIÁRÓL

KICSÁK MÓNIKA

az Apor Vilmos Katolikus Főiskola – Neveléstudományi és Módszertani Intézetének
tanársegédje
kimona@freemail.hu

Az Apor Vilmos Katolikus Főiskola (AVKF), a Budapesti Esélyek Házával karöltve konferenciát és workshop-ot rendezett „Esélyteremtő (Támogató) Pedagógiák” címmel. A konferencia szervezésének apropóját a rendszerváltás után újrászerveződő alternatív iskolák közel 20 éves jubileumi fordulója szolgáltatta.

A szakmai fórum életre keltésének ötletét az esélyegyenlőség eszméjének gondolata köré szerveződve, kettős szándék vezérelte. Egyfelől az, hogy a progresszív pedagógiai törekvéseket képviselő alternatív iskolák bemutathassák, összegezhessék tapasztalataikat arról, hogy milyen szerepet játszottak, játszanak és játszhatnak a támogató, segítségnyújtó, esélyt teremtő nevelés, helyes életvezetés megvalósításában, kialakításában. Másfelől pedig, hogy képet adjon a téma iránt érdeklődők számára az alternatív intézmények képzési profiljairól, az átjárhatóság kérdéseiről és a továbbtanulás lehetőségeiről óvodai, iskolai szinten egyaránt, maguktól az alternatív intézmények vezetőitől, alapítóitól, pedagógusaiktól.

E pedagógiai esemény résztvevői a pedagógusképzéssel foglalkozó felsőoktatási intézmények pedagógiai tanszékeinek kollégái, gyakorló óvodapedagógusok, tanítók, pedagógiai szolgálatok (PEPI) szaktanácsadói, gyermekvédelmi szakemberek, főiskolai (AVKF), egyetemi hallgatók (ELTE PPK), Magyar Pedagógia Társaság képviselői, bölcsődék vezetői, munkatársai és a téma iránt fogékony, érdeklődők közül kerültek ki. A résztvevők száma 50–60 fő között mozgott.

A konferenciát *Kicsák Mónika* (tanársegéd, AVKF) moderátor felvezetése után, *Császár Rozália*, a Budapesti Esélyek Háza vezetője és *Szombathelyiné dr. Nyitrai Ágnes*, az Apor Vilmos Katolikus Főiskola docense nyitotta meg. A megnyitó beszédek kiemelték a rendezvény pedagógiai, társadalmi, oktatásügyi jelentőségét és időszerűségét.

A plenáris ülés előadásai, előadói sorrendben a következők voltak. *Dr. prof. Németh András* (ELTE-PPK) „Újabb kutatási eredmények – Reformpedagógia és az élet reformja” című referátumában, a 19. század végén és a 20. század elején kibontakozó életreform-mozgalmakkal szerves összefüggésben, kölcsönhatásban mu-

tatta be a reformpedagógiai mozgalmak kibontakozását. Az életreform-mozgalmak újfajta alternatívával jelentkeztek az élet számos területén és hatásaik ma is tetten érhetőek akár kifejezéseinkben is (reformkonyha, nudizmus, vegetarianizmus). Az előadás az életreform fókuszából kiindulva világított rá a reformpedagógiai koncepciók kialakulására, fejlődési útjára.

Dr. Bakonyi Anna (Budapesti Korai Fejlesztő Központ) „Alternatív pedagógiák tantárgyi megjelenési formái a múltban, jelenben és a jövőben” című előadása igen gazdagon járta körül a címben jelzett témát. Az előadó beszélt a reform és alternatív pedagógiák önálló tantárgyként való megjelenéséről a főiskolai oktatásban, kiemelve a témakört neveléstörténetből. Felvázolta a tantárgy oktatási sorrendjének és profiljának alakulását a főiskola különböző szakain, úgymint óvóképzés, tanítóképzés és szociálpedagógus képzés. Az óvóképzésben a tantárgy szakra irányuló arculatának formálása az ONOAP tartalmához igazodóan viszonylag gördülékenyebben történt. A tanítóképzésben kisebb nehézséget talán csak a reform- és alternatív koncepciók a módszertani sokoldalúságának és szabadságának kezelése jelentette. Referátumában kitért a reform és alternatív koncepciók jövőjének kérdéseire, illetve arra, hogy van-e funkciója a jelen pedagógiák fejlődési tendenciájában az alternatív pedagógiák értékrendjének, „technikáinak”, ha igen, melyek ezek a tényezők?

Vidó Ildikó, a Burattino Iskola Iskolaotthonok vezetője „Iskoláskortól a felnőtté válásig – Komplex esélyegyenlőségi program a Burattino Iskolában” címmel a konferencia moderátorának kérdéseire válaszolva interjú formájában beszélt az intézményről. Az iskola kifejezetten a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, fiatalok (6–24 év) oktatását-nevelését, pszichológiai, egészségügyi és szociális gondozását vállalja fel. Az intézmény ezen komplexitása hivatott a hátrányok felszámolására és az esélyek megteremtésére. Az esélyegyenlőség megteremtésében az iskolára telepített gyermekotthon rendszernek rendkívüli szerep jut, mely szervesen együtt mozog, kiegészül az iskolai szociális munkával, gyermekvédelmi tevékenységgel. Az intézmény ma már középiskolával és szakképzéssel együtt működik. Diákjaik szép számmal tanulnak tovább középiskolákban és tesznek érettségi vizsgát. Akadnak olyanok is, akik ma főiskolára járnak, szociális pályájára készülve. A szakmát tanulók száma is biztatóan alakul. Az intézménynek jelentős szerepet tulajdonítható abban is, hogy az odajáró diákok az iskola segítségével talán ma nem ezen az úton járnának.

Kerékgyártó Judit, a Lauder Javne Zsidó Közösségi Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium pedagógiai igazgatója, „Lauder Iskola – utak, lehetőségek óvodától egyetemig” címmel tartott előadásában felvázolta az iskola szerkezeti és szervezeti felépítését, formálódását és célját. Az iskola nem kimondottan az esélyegyenlőség eszméjének megvalósítása mentén szerveződött, de programjaiban, tantervében, légkörében mindenképpen hozzásegíti növendékeit ahhoz, hogy magukból a legtöbbet kihozzák, fejlesszék képességeiket. Ehhez segíti hozzá a tanulókat az intézmény komplexitása, széles tevékenységkínálatával óvodától érettségig és azon át-

ívelően is. A sokszínű társas életté, a magas színvonalú és személyiségüknek, érdeklődésüknek megfelelő tanulási lehetőségek biztosítása speciális programokkal (például *English plus and international* program, amely tulajdonképpen kétnyelvű program az angol nyelvet már beszélő tanulók részére; *Egyéni utak programban*, melyben fontos szerep jut a tehetséggondozásnak és az egyéni fejlesztésnek, felzárkóztatásnak; *Nyelvi Informatikai tanév Program /NYIT/*, amely a 8. osztály után egy teljes tanéven keresztül kiemelt óraszámokban lehetőséget biztosít az angol nyelv és informatikai ismeretek intenzív tanulására) gazdagodva történik.

Kerényi Mária, a Zöld Kakas Líceum igazgatója, „Személyközpontúság – egyéni utak, személyre szabott lehetőségek” címmel tartott előadásában mutatta be a középiskolai tanulmányok befejezésére segítséget nyújtó líceumot. Az intézmény olyan diákok számára kínál lehetőséget, esélyt, akik más középiskolában sikertelenek voltak, de képességeik révén alkalmasak az érettségi megszerzésére, s akár a továbbtanulásra is. Az igazgató beszélt a sikertelenségnek számtalan háttértényezőjéről. Köztük a kamaszkodás útvesztőiről, az idejében fel nem ismert részképesség zavarból származó tanulási kudarcokról, s az ezt kísérő, erősítő vagy önmagában is egzisztáló magatartás- és viselkedészavarokról. Referátumában utalt arra, hogy a Zöld Kakas Líceum (ZK), iskola mindenki számára, és mindenki azt tanulja benne, amire leginkább szüksége van. Továbbá, hogy az intézmény szervezeti felépítésére a lapos hierarchia, a személyre szabott munkakörök, szerepek, és a „mozgó” szervezeti egységek jellemzőek. A líceumban megvalósuló resztoratív szemlélet áthatja az intézmény kommunikációs kultúráját és a konfliktuskezelési technikákat is. A ZK-ban lehetőség nyílik az egyediség és a közösséghez tartozás élményének megélésére. Az iskola szervesen építkezik a munkatársak (rendszeres stábok aktuális ügyekre, belső tanárképzés, belső támogató rendszer, tanévkezdő és tanévzáró tréningek) és a diákok együttműködésére (az osztályfőnök speciális figyelme, csapatépítő tréningek, ön- és közösségépítés, projekt órák, erdei iskolák, kortárssegítés).

A délutáni workshop két részre tagolódott. A program első részében a *Lauder Iskola* képviselőjében *Dr. Majoros Mária* középiskolai tanár tartott előadást a matematika oktatás alternatív módszereinek lehetőségeiről, hatékonyságáról. Beszámolójában szélesebb dimenzióban világította meg a tanulási problémák jelenségkörét. Kitért a szociokulturális háttér és az eltérő tanulási képességek különbözőségéből fakadó problémákra, s azok hatására a gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás intenzitására, fejlődésére, melyek döntően befolyásolják a tanulók tantárgyi, iskolai teljesítményét, valamint a matematika oktatásának hatékonyságát, sikerességét és a tantárgyhoz való attitűdöt.

A workshop második részében a konferencia bemutató termében két reformkoncepció alapján működő óvoda pedagógusaival beszélgethettek a résztvevők: *Horváth Alizzal*, a Tahitótfalu Waldorf Óvoda alapítójával és *Karczevicz Ágnessal*, a *Freinet pedagógia* elveit valló óvodapedagógussal (Cinege Óvoda, Nagykovácsi). A rögtönzött kiállításon az óvadás gyermekek munkáin (rajzok, szöttesek, já-

tékok stb.) és a fontos óvodai eseményeket megörökítő fényképeken keresztül szerzhettek mélyebb benyomást az intézményekben folyó munkáról az érdeklődők.

A szakmai fórum fontos záró mozzanata volt a résztvevők, konferenciával és a workshoppal kapcsolatos véleményének felmérése értékelőlapok segítségével. A következő tapasztalatok fogalmazhatók meg:

- A kollégák színvonalasnak ítélték a konferenciát az előadások és a szervezés tekintetében egyaránt.
- Kritikaként fogalmazódott meg, a rendelkezésre álló idő rövidege az előadásoknál. Részletesebben szerettek volna egy-egy intézmény munkájáról hallani.
- A résztvevők kifejezetten jó ötletnek tartották a két alternatív óvoda bemutatkozásának formáját

E pozitív visszajelzések is arra ösztönzik a szervezőket, hogy tovább folytassuk szakmai beszélgetésünket, bővítve a részt vevő alternatív iskolák, óvodák körét.